

บทคัดย่อ

คุณูปนิพนธ์เรื่อง “กระบวนการสื่อสารทางการเมืองเปรียบเทียบระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด กับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด : ศึกษากรณีจังหวัดสระบุรี ห้วงเวลาปี 2551-2552” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพประชาชนของผู้ว่าราชการจังหวัด
2. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพประชาชนของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพกระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพประชาชนของผู้ว่าราชการจังหวัดกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี โดยใช้กรอบกระบวนการสื่อสารของ David K. Berlo และการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair ผสมผสานกับทฤษฎีการสื่อสารสองจังหวะ (the two-step flow theory) ของ Paul F. Lazarsfeld แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบในการศึกษา และใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ใช้แนวคิดการสื่อสารของ David K. Berlo โดยให้ความสำคัญกับ “สาร” มากที่สุด เพราะเป็นนโยบายจากรัฐบาลมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยเน้นที่กลุ่มเป้าหมายว่าต้องการสื่อสารอย่างไรแบบใดบ้าง โดยเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสารและเลือกใช้สื่อที่คำนึงถึงความรู้ เพื่อให้เนื้อหาการสื่อสารให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการใช้แนวคิดการสื่อสารของ David K. Berlo โดยให้ความสำคัญกับ “ผู้รับสาร” สูงสุด เพื่อบูชาไปสู่ต้องการของประชาชนให้เกิดขึ้นผลสำเร็จโดยวางแผนงานในอนาคต และเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่น โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีที่ใช้ทฤษฎีการสื่อสารสองจังหวะ (the two-step flow of Information theory) ได้ประสบความสำเร็จ จากการอาศัยกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า “ผู้นำทาง

ความคิด" หรือ "Opinion Leaders" มาเป็นตัวช่วยในการสื่อสารและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

นอกจากนั้นยังพบว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เพราะความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สู่ประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน ส่วนเครือข่ายสื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี ในทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด คือ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ เนื้อหาสาระเหมาะสม มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกระบวนการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ต่อไป

โดยข้อสังเกตจากงานวิจัยอันเป็นองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการสื่อสารของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ไม่ส่งผลต่อการสื่อสารของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนจะเป็นไปได้ด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสังคม วัฒนธรรม พฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้น อันเป็นแบบแผนของพฤติกรรมดำรงชีวิตของกลุ่มประชาชนซึ่งมีเรียนรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมาด้วยการอบรม สั่งสอน ทั้งทางตรงและทางอ้อมจนกลายเป็นค่านิยมและทัศนคติถ่ายทอดกันมามากกว่าบริบทที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งในฐานะบุคคลในพื้นที่ และความเป็นบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในฐานะผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนประชาชน ทำให้ในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารมีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงได้ดีกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ที่มาจากการจัดสรรของทางราชการเป็นหลัก

3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีสามารถใช้กลไกขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการสร้างสรรค์ผลงานจนประชาชนเกิดความพอใจทำให้มีคะแนนนิยมเป็นอย่างมากต่อประชาชนผู้รับสาร ซึ่งเกิดจากจัดสรรงบประมาณ การทำงาน ที่รวดเร็วและทันต่อความต้องการที่เกิดขึ้นของประชาชนในพื้นที่มากกว่าการรอการจัดสรรงบประมาณที่เกิดจากภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของผู้ว่าราชการจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะประสบผลสำเร็จเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนศักยภาพ ประสิทธิภาพ และภูมิหลังของผู้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น จึงสรุปได้ว่า ไม่มีกระบวนการสื่อสารที่เป็นสูตรสำเร็จตายตัวที่สามารถใช้ได้ตลอดไป คงมีเพียงองค์ความรู้ที่ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องนำไปพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสม